

Jaarverslag 2019

Stichting TKI-Energie

15 april 2020

Inhoudsopgave

1	Verslag van het bestuur	4
1.1	Inleiding	4
1.2	Organisatie	5
1.3	Inhoudelijke voortgang in 2019	6
1.4	PPS-toeslag	18
1.5	Risico's	18
2	Jaarrekening	20
2.1	Balans per 31 december 2019 (na resultaatbestemming)	20
2.2	Staat van baten en lasten over 2019	21
2.3	Algemene toelichting	22
2.4	Toelichting op de balans	25
2.5	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	31
2.6	Toelichting op de staat van baten en lasten	32
3	Overige gegevens	37

1 Verslag van het bestuur

1.1 Inleiding

Sinds 2016 werken de (sub) TKI's van de Topsector Energie samen binnen het TKI-Energie. Daartoe is de Stichting TKI-Energie in het leven geroepen die als formeel aanspreekpunt voor het Topteam Energie en verschillende departementen (zoals EZK, BZK en I&W) fungeert. Het TKI-Energie is officieel in de rijksbegroting genoemd. Het TKI-Energie bestaat uit de TKI's Urban Energy, Energie & Industrie, Wind op Zee en Nieuw Gas. Het TKI BBE is formeel geen onderdeel van de stichting TKI-Energie, omdat BBE onder meerdere topsectoren (Energie, Agro en Chemie) valt. Er bestaat echter wel een nauwe samenwerking tussen TKI BBE en TKI-Energie. De samenwerking binnen het TKI-Energie betekent dat de oorspronkelijke TKI's formeel 'sub-TKI's' zijn geworden. Naar de eigen ecosystemen toe blijven de sub-TKI's onder hun oorspronkelijke namen opereren om te voorkomen dat dit onduidelijkheid schept voor de ecosystemen en de huidige herkenbaarheid ondermijnt.

De stichting TKI-Energie kende in 2019 de volgende doelstellingen:

- Het organiseren van het tot stand komen en onderhouden van een gedeelde strategische visie van de Topsector Energie (TKI's en het Topteam Energie) op de energietransitie en het vergroten van het verdienvermogen van de betrokken bedrijven. Deze strategische visie dient als leidraad voor de programmering van de TKI's binnen de Topsector Energie en kan worden ingebracht in het overheidsbeleid;
- Het administratief beheer (ontvangen, beheren, uitzetten) van de geldstromen van de ministeries voor de Topsector Energie voor zover bestemd voor een TKI (voor financiering eigen activiteiten of voor inzet voor derden); het bieden van ondersteunende diensten aan de TKI's en aan de Topsector Energie in het algemeen;
- Het verrichten van alle verdere werkzaamheden, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. Hieronder valt bijvoorbeeld communicatie- en disseminatieactiviteiten, ondersteuning van het MKB, internationale activiteiten etc.

De positie van de stichting TKI-Energie is met ingang van 2020 gewijzigd. Met het instellen van het missiegedreven innovatiebeleid, waarbij de 5 missies voor de sectoren elektriciteitsopwekking, gebouwde omgeving, industrie, mobiliteit en landbouw centraal staan, zijn of worden missieteams benoemd die in de basis eindverantwoordelijk zijn voor de onder de eerste bullet genoemde activiteiten (met name de meer strategische activiteiten rond het programmeren). De sub-TKI's zullen de missieteams daarbij ondersteunen en zullen vooral belast zijn met de uitvoerende en organiserende activiteiten, zoals tot nu toe het geval is geweest. Ten behoeve van die taken kunnen de sub-TKI's worden uitgebreid. Het TKI-Energie zal haar functie behouden als overleg- en afstemmingsorgaan tussen de sub-TKI's en de overkoepelende/gedeelde thema's (zoals systeemintegratie, waterstof, biomassa, MVI en HCA).

1.2 Organisatie

Het bestuur van de stichting wordt gevormd door vertegenwoordigers van TKI's die door de Topsector Energie zijn aangewezen om aan te sluiten bij de TKI-Energie. De besturen van de aangesloten TKI's hebben elk een bestuurslid voorgedragen. Deze bestuursleden zijn aangesteld voor onbepaalde tijd. In 2019 kende het TKI-Energie de volgende bestuurssamenstelling:

- Jörg Gigler (TKI Nieuw Gas), voorzitter
- Bob Meijer (TKI Wind op Zee), secretaris
- Michiel Kirch (TKI Urban Energy), penningmeester
- Peter Alderliesten (TKI Energie & Industrie) tot 15 juli 2019
- Rob Kreiter (TKI Energie & Industrie) vanaf 15 juli 2019

De Raad van Toezicht wordt gevormd door leden van het Topteam Energie, waarbij de vertegenwoordiger van het ministerie van EZK als toehoorder deelneemt. Het bestuur vergadert een à twee keer per jaar met de Raad van Toezicht.

Het bestuur vergadert maandelijks. Aan dit bestuursoverleg nemen naast de bestuursleden ook het financieel team deel, bestaande uit een controller (Ann Noë) en een administrateur (Gaston Lafort), evenals een vertegenwoordiger van het Topteam Energie/ministerie van Economische Zaken en Klimaat (Ed Buddenbaum) en het TKI BBE (Kees de Gooijer).

De bestuursvergadering bestaat uit twee delen; een bestuursdeel (enkel bedoeld voor de hiervoor genoemde personen) waarin bestuurszaken van organisatorische, financiële en administratieve aard worden besproken, gevolgd door een uitgebreide vergadering waarbij de programmamanagers die met HCA, Digitalisering, Systeemintegratie en MVI-Energie zijn belast worden uitgenodigd, evenals andere personen die vanuit de inhoud een bijdrage kunnen/willen leveren (RVO, ministeries, gasten). Het tweede deel wordt naar behoefte ingevuld. Regelmatig vinden er themabijeenkomsten plaats, zoals over communicatie, private financiering of nieuwe subsidieprogramma's.

Naast de inhoudelijke programma's van Wind op Zee, Urban Energy, Energie & Industrie en Nieuw Gas worden vanuit TKI-Energie ondersteunende activiteiten verricht voor TKI-doorsnijdende programmalijnen. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden worden programmamanagers ingehuurd. In 2019 waren deze programmalijnen de volgende:

- Systeemintegratie: Mart van Bracht
- Maatschappelijk Verantwoord Innoveren: Martine Verweij (met een tijdelijke vervanging wegens zwangerschapsverlof door Leonie van der Steen en Ton Bontekoe)
- Digitalisering; John Post en Tijs Wilbrink
- Human Capital Agenda: Marsha Wagner

Daarnaast zijn verschillende ondersteuners van RVO bij deze doorsnijdende activiteiten betrokken.

1.3 Inhoudelijke voortgang in 2019

1.3.1 Activiteiten van het TKI-Energie

Een belangrijke en energie- en tijdsintensieve activiteit in 2019 was de uitwerking van de zogenaamde IKIA, de Integrale Kennis en Innovatie Agenda, die ten behoeve van de totstandkoming van het klimaatakkoord is opgesteld. De IKIA beschrijft per sectortafel aan de hand van diverse thema's die kunnen bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelen welke innovatiebehoefte er is. In 2019 zijn deze thema's uitgewerkt in de vorm van 13 MMIP's (Meerjarige Missiegedreven Innovatie Programma's). Deze MMIP's zijn in nauwe samenwerking met bedrijven, kennisinstellingen en overheden tot stand gebracht. De coördinatie van het proces om de MMIP's uit te werken vond plaats binnen de sub-TKI's.

De activiteiten op het gebied van internationalisatie, Human Capital en de ondersteuning van het MKB (InnovatieLink) vinden plaats binnen de sub-TKI's. Voor een beschrijving van deze activiteiten verwijzen we naar de jaarverslagen van deze organisaties. Daarin zijn ook de MMIP's thema's beschreven.

Een generiek overzicht van de belangrijkste overige activiteiten in 2019 is als volgt:

- Uitwerking van de IKIA in 13 MMIP's (hiervoor beschreven).
- Samenwerking met overkoepelende thema's. Het TKI-Energie is het administratieve aanspreekpunt voor deze overkoepelende thema's, te weten Human Capital Agenda, Systeemintegratie, Digitalisering en MVI-Energie. Inhoudelijk gezien zijn verschillende bijeenkomsten gehouden om geïnformeerd te worden over de voortgang en om input te geven op het voorgestelde programma en de (tussentijdse) resultaten. Dit is ook voor het thema internationaal gedaan. Vanuit deze thema's zijn bijeenkomsten en workshops georganiseerd en studies uitgevoerd waaraan door de sub-TKI's individueel of door het TKI Energie als collectief is deelgenomen. Overigens ligt de primaire verantwoordelijkheid voor sommige van deze thema's bij het Topteam. Er wordt naar gestreefd om deze thema's zo veel mogelijk integraal als TKI-Energie op te pakken.
- Gesprekspartner voor diverse organisaties die het TKI-Energie benaderen met vragen en aanbod voor ondersteuning, zoals NWO en financiers.
- Fungeren als klankbord voor ministeries, met name het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In overleg met het ministerie van EZK is aan verschillende thema's gewerkt, zoals Mission Innovation en de Clean Energy Ministerial.
- Uitvoering van administratieve taken. Dit betreft vooral het aanvragen en beheren van de bureaustandplaatssubsidie, PPS-toeslag en de MIT-subsidies voor Innovatiemakelaars en Netwerkactiviteiten, die ten dienste staat van de niet-economische activiteiten.
- Beheer van financiële zaken van het TKI-Energie, zoals discussie inzake BTW met de Belastingdienst en dekking van de programma- en additionele activiteiten

1.3.2 Voortgang binnen de TKI's

Voor een uitgebreide beschrijving van de voortgang van de programma's verwijzen we naar de terugblik rapportage en de diverse jaarverslagen. Hieronder een korte omschrijving van de programma's van de sub-TKI's en de doorsnijdende thema's binnen de Topsector Energie.

TKI Energie en Industrie

De maak- en procesindustrie is een belangrijke motor van onze economie en zorgt in belangrijke mate voor onze welvaart. Tegelijkertijd wordt op dit moment door de industrie een groot beslag gelegd op grondstoffen, (fossiele) energiedragers en ruimte; en gaat de productie gepaard met een aanzienlijk aandeel in de nationale emissies.

In een duurzame toekomst zal de industrie in 2050 voldoen aan de eisen van het Klimaatakkoord van Parijs en binnen de milieugebruiksruimte werken. De opgave is om te transformeren naar een duurzame, bloeiende, circulaire, inclusieve en concurrerende industrie. Deze industrie levert brede maatschappelijke welvaart, en draagt zo bij aan de kwaliteit van leven, werkgelegenheid en de concurrentiepositie van Nederland.

Voor de transitie naar een duurzame procesindustrie en versterking van de economische bijdrage zijn innovaties essentieel. TKI Energie en Industrie faciliteert en ontwikkelt deze in nauwe samenwerking met ISPT, de bedrijven en kennisinstellingen. Hiermee versterkt zij op een duurzame manier de economische concurrentiekracht en geeft invulling aan de maatschappelijke opgave Energie en Klimaat.

Sinds 2019 is de aansluiting met het Klimaatakkoord en het Maatschappelijke thema "Energietransitie en Duurzaamheid" gemaakt. Het TKI Energie en Industrie heeft aan de voorbereidingen daarvan in 2018 en 2019 een belangrijke bijdrage geleverd voor Missie C: Een klimaatneutrale industrie met hergebruik van grondstoffen en producten in 2050.

Deze missie is uitgewerkt in 3 Meerjarige Missiegedreven Innovatieprogramma's (MMIPs):
MMIP 6: Sluiten van industriële kringlopen
MMIP 7: Een CO₂-neutraal industrieel warmtesysteem
MMIP 8: Elektrificatie en radicaal vernieuwde processen

Het innovatieprogramma van TKI Energie en Industrie is in lijn gebracht met deze 3 MMIPs. Rondom het programma worden met RVO en NWO subsidieregelingen ontwikkeld.

TKI Energie en Industrie heeft in 2019 het ecosysteem van kennisinstellingen en verder uitgebouwd. Succesvolle voorbeelden van innovaties laten zien dat Nederland op specifieke terreinen, zoals warmte-integratie en procesvernieuwing een voorsprong heeft. Dat trekt, aantoonbaar, internationale bedrijven en investeringen in innovaties. Voor het sluiten van industriële kringlopen kan deze positie ook verkregen worden. De resultaten van de innovatieprogramma's leveren Nederland een uitstekende positionering op als proeftuin en dus voor investeringen in nieuwe fabrieken of renovaties.

TKI Energie en Industrie heeft in 2019 bijgedragen aan een aantal congressen, met 2x een eigen deelprogramma en in 5 gevallen een inhoudelijke presentatie. Daarnaast zijn diverse presentaties en voorlichting sessies gegeven aan (groepen) bedrijven.

TKI Nieuw Gas

TKI Nieuw Gas organiseert en faciliteert een sector- en ketenbrede systematische aanpak voor innovaties gericht op de energietransitie die op de sterke (kennis)positie bouwen die Nederland van oudsher heeft op het terrein van gas. Het programmaportfolio weerspiegelt die aanpak en richt zich op innovaties die helpen om in de snel veranderende (energie)omgeving een rol van betekenis te kunnen spelen en om optimaal te kunnen bijdragen aan realisatie van de voor het klimaatakkoord benodigde innovaties. Binnen het missiegedreven innovatiebeleid richt het TKI zich op de zogenaamde doorsnijdende thema's, specifiek op de 'groene moleculen' en vervangers daarvoor in het energie- en grondstoffsysteem. De ambitie van het TKI Nieuw Gas is tweeledig:

- **Klimaat: de ontwikkeling van groene moleculen (duurzame vervangers van aardgas) die bijdragen aan vergaande CO₂-reductie**

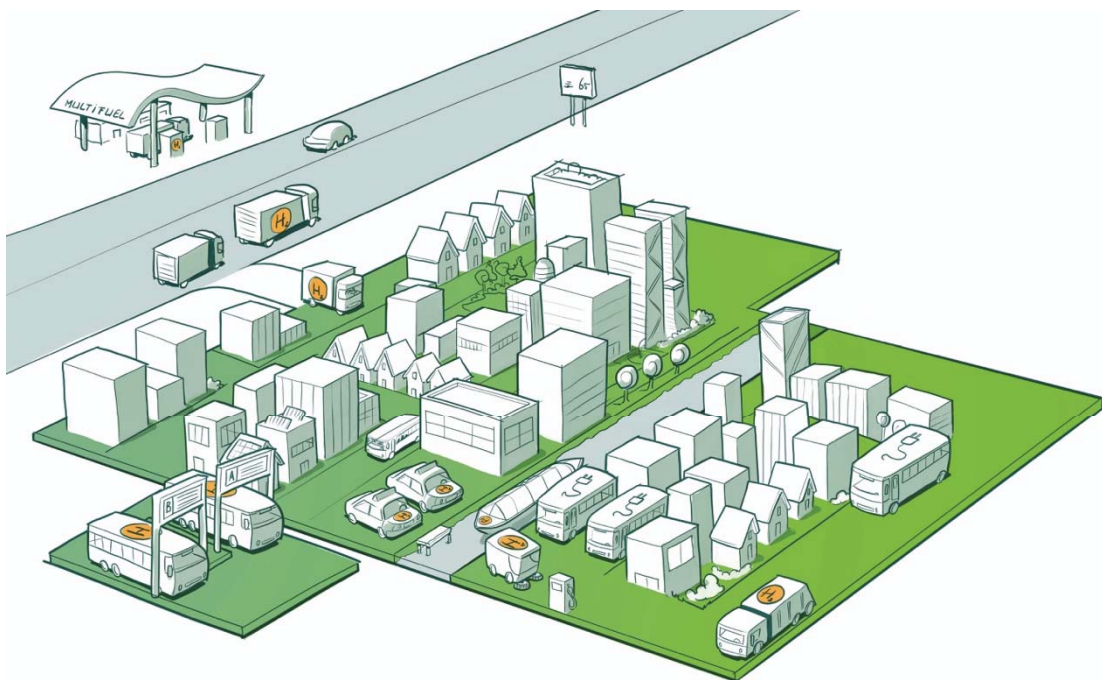
Het gassysteem heeft een goede uitgangspositie om de transitie naar een duurzame, klimaatneutrale energiehuishouding te maken op een betrouwbare en betaalbare manier. De nadruk ligt daarbij logischerwijs op de 'moleculen' en vervangers daarvan. Dit gebeurt via de volgende thema's: (1) productie en toepassing van groen gas, (2) productie en toepassing van waterstof, (3) gebruik van de ondergrond voor het leveren van duurzame warmte en energieopslag (geo-energie), en (4) afvang, hergebruik en opslag van CO₂. Via systeemintegratie wordt ervoor gezorgd dat de flexibiliteit om duurzame energie optimaal en betrouwbaar in te passen aanwezig is om een zo groot mogelijk aandeel duurzaam te realiseren en maximaal bij te dragen aan de Nederlandse klimaatdoelstellingen, bijvoorbeeld via de integratie van wind en waterstof op de Noordzee, het creëren van grootschalige energieopslag en het bieden van additionele transportcapaciteit van energie.

- **Economie: de economische kracht van Nederland benutten en versterken**

Het gassysteem is van oudsher van grote economische waarde voor Nederland. De uitdaging is om deze waarde ten dienste te stellen van de energietransitie zodat de transitie betrouwbaar en betaalbaar kan plaatsvinden. De programmaliijnen Groen Gas (Vergisting, Vergassing), Waterstof, Geo-energie (incl. Systeemintegratie op de Noordzee) en CCUS ontwikkelen mogelijkheden voor nieuwe economische activiteiten, zowel vanuit bedrijfsoogpunt als vanuit de kennispositie van Nederland op dit terrein.

In 2019 had het TKI Nieuw Gas vier programmaliijnen om deze ambities te realiseren. Voor de vijfde programmaliijn, (bio)LNG, is naar aanleiding van een studie in 2018 besloten dat deze in de voorgaande jaren zodanig naar volwassenheid was gebracht, dat in principe geen additionele impuls meer nodig is. Het thema bio-LNG is onderdeel van de groen gas-routes geworden. Met dit portfolio richt TKI Nieuw Gas zich op de ontwikkeling van verschillende, uit oogpunt van klimaat en economie relevante thema's waarmee de economische positie op dit

terrein van Nederland wordt behouden en uitgebouwd en waarmee de transitie naar een duurzamer, klimaatneutrale energiesysteem wordt bereikt.

Schone waterstofdiensten rond de stad

De programmalijnen zijn:

- Groen Gas (vergisting en vergassing)
- Waterstof
- CCUS (Carbon Capture, Utilisation & Storage)
- Geo-energie

In 2019 heeft het TKI Nieuw Gas actief bijgedragen aan de uitwerking van het missiegedreven innovatiebeleid. Daarbij is vooral de samenwerking met het TKI Energie & Industrie gezocht, bij gebrek aan een tafel die in analogie met de elektriciteitstafel de moleculen adresseert. TKI E&I was rechtsreeks betrokken bij de innovatieopgave van de industrietafel. Er bestaat ook een relatie met de sectortafel gebouwde omgeving (inzet groen gas, waterstof en geothermie) en de mobiliteitstafel (waterstof, groen gas, bio-LNG).

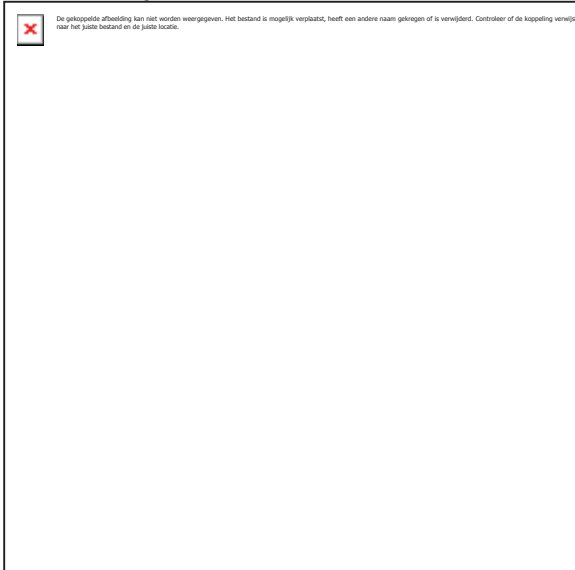

TKI Urban Energy

TKI Urban Energy ontwikkelt energie-innovaties voor een snelle transitie naar een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem in de gebouwde omgeving en de infrastructuur. Hiermee versterkt zij de economische concurrentiekracht van betrokken bedrijven en kennisinstellingen en geeft ze invulling aan de in het Klimaatakkoord geformuleerde doelstellingen om 3,4 Mton CO2 uitstootreductie te realiseren in 2030.

Een kleine 500 innovatieprojecten zijn sinds de start van de Topsector Energie de laatste vier jaar samen met Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen opgezet. In 2019 hebben 63 nieuwe indieningen plaatsgevonden en van 65 afgeronde projecten heeft een aantal innovaties hun weg naar de markt gevonden of zijn daarnaar op weg. De TKI verbindt en ondersteunt Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen bij de ontwikkeling en toepassing van deze innovaties. In 2018 is als gevolg van de noodzakelijke versnelling van de energietransitie de basis gelegd voor meerjarige missiegedreven innovatieprogramma's die focus aanbrengen in de allocatie van middelen. In 2019 is voor het maatschappelijk thema Energie en Duurzaamheid bij wijze van pilot geëxperimenteerd met de innovatieprogramma's 'versnelling energierenovaties' en 'duurzame warmte en koude' in de gebouwde omgeving. In december zijn er 4 grootschalige programma's beschikt ten bedrage van in totaal €40 mln.

TKI Wind op Zee

Offshore windenergie is een essentieel onderdeel van de succesvolle energietransitie in Nederland. Het TKI Wind op Zee faciliteert daartoe onderzoek, ontwikkeling, demonstratie, valorisatie, kennisoverdracht, (internationale) samenwerking, opleidingen en marktontwikkeling en versterkt zo de kostenreductie en economische impact van wind op zee.

Sinds 2019 is de aansluiting met het Klimaatakkoord en het Maatschappelijke thema “Energietransitie en Duurzaamheid” gemaakt. Het TKI Wind op Zee heeft aan de voorbereidingen daarvan in 2018 en 2019 een belangrijke bijdrage geleverd voor het deel Missie A (Elektriciteit) en daarbinnen vooral op MMIP 1: Hernieuwbare elektriciteit op zee. Dit is gebeurd in de vorm van een uitgebreide serie van consultatiebijeenkomsten met specifieke doelgroepen uit het innovatiesysteem (industrie, wetenschap, overheid) naast een openbare consultatiebijeenkomst.

Dit MMIP richt zich op het mogelijk maken van de benodigde schaa sprong voor offshore duurzame energie, vooral offshore windenergie, maar voor de langere termijn ook op offshore zonne-energie. Offshore zonne-energie heeft een groot potentieel en staat aan het begin van zijn ontwikkeling waarbij R&D zich vooral richt op technische en economische haalbaarheid. Voor offshore wind is het evident dat de benodigde schaa sprong met de huidige stand van de techniek niet zonder meer mogelijk is. De opschaling loopt tegen knelpunten aan zoals hoge kosten, uitroltempo, offshore ruimtegebruik en veiligheid (zoals scheepvaart), ecologie en integratie van zeer grote hoeveelheden elektriciteit in het energiesysteem waaronder het realiseren van een hub voor het verbinden van offshore windparken.

De innovatieopgave van dit MMIP ligt in het oplossen van die knelpunten middels drie deelprogramma's en bijbehorende innovatiethema's:

1. Kostenreductie en optimalisatie (veilig en betaalbaar opschalen)
 - Zero breakdown & Robotisation
 - Optimal Wind Farm Design
 - Next Gen WTG
 - Balance of Plant optimisation
 - Floating Solar
2. Integratie in het energiesysteem (waaronder opslag en conversie)
 - Future Offshore Energy Infrastructure
 - Offshore Wind On Demand
 - Off-grid Offshore Wind Farms
3. Integratie in de omgeving (ecologie en multi-use)
 - Net Positive Contribution to the Ecology
 - Multi-Use of Offshore Wind Farms
 - Zero-Emission Circular Offshore Wind Farm

Rondom het programma worden samen met RVO en NWO subsidieregelingen ontwikkeld.

De activiteiten van het TKI Wind op Zee bestaan, behalve uit de programmerende taak zoals hierboven beschreven, ook uit het ontwikkelen van PPS-en (samenwerkingsverbanden in onderzoek) en kennisdisseminatie. De PPS-en komen onder andere tot uiting in door het TKI Wind op Zee ondersteunde en meer structurele samenwerkingsverbanden zoals de Offshore Wind Innovators community¹, het GROW-consortium² en het Field Lab Zephyros³. Daarnaast is wordt actieve matchmaking georganiseerd rondom de verschillende subsidietenders en de inzet van PPS-toeslag.

Het TKI Wind op Zee is organisator van de Match Making Day en mede-initiatiefnemer van het Wind Days evenement. In 2019 heeft het TKI Wind op Zee bijgedragen aan meer dan 30 evenementen, als organisator of met een bijdrage in de vorm van presentatie.

Systeemintegratie

Het thema Systeemintegratie richt zich, als doorsnijdend thema binnen de Topsector Energie, op de systeemveranderingen die essentieel zijn om de transitie naar een geïntegreerd, robuust en flexibel duurzaam energiesysteem van de toekomst mogelijk te maken. In 2019 is voor het thema systeemintegratie, in het kader van de Integrale Kennis Agenda (IKIA) klimaat en energie, een Meerjarige Missie-gedreven Innovatie Programma (MMIP) ontwikkeld; MMIP 13: 'Een robuust en maatschappelijk gedragen energietransitie'.

¹ Offshore Wind Innovators community; <https://www.offshorewindinnovators.nl>

² GROW consortium; <https://grow-offshorewind.nl>

³ Field Lab Zephyros; <https://www.worldclassmaintenance.com/project/fieldlab-zephyros/>

MMIP 13 richt zich, vanuit een systeemperspectief, op kennis- en innovatievragen, t.b.v. het adequaat, hoogwaardig en efficiënt nemen van besluiten over de invulling, de inrichting en het beheer van een betaalbaar en geaccepteerd energiesysteem. Daarbij dienen betrouwbaarheid, leveringszekerheid en veiligheid op hetzelfde niveau te blijven als vandaag de dag. Het programma is opgebouwd uit 6 deelprogramma's die zich richten op verschillende aspecten van de uitdaging rond het integrale energiesysteem. Het programma kent technische, economische en sociale aspecten. Hieronder worden de deelprogramma's beknopt toegelicht:

1	Kennis voor integrale besluitvorming	Kennisontwikkeling ten behoeve van het gezamenlijk adequaat nemen van besluiten onderbouwd met hoogwaardige kennis en informatie.
2	Inclusieve energietransitie	Kennisontwikkeling en methoden die ervoor zorgen dat besluiten rechtvaardig zijn, draagvlak hebben en leiden tot adequate ruimtelijke inpassing.
3	Geïntegreerde energie-infrastructuur	Onderzoek en ontwikkelingsprogramma's voor een doelmatig en integraal ontwerp en van kostenefficiënte multi-commodity energie infrastructuur voor veranderende vraag en aanbod en benodigde flexibilisering.
4	Flexibele energiemarkten	Onderzoek en kennisontwikkeling ten aanzien van economische aspecten van de energietransitie, zoals verdienmodellen en marktmechanismen voor lage maatschappelijke kosten en de juiste prikkels voor stakeholders.
5	Opslag en conversie	Onderzoek naar en ontwikkeling technologie voor en inpassing van van grootschalige opslag en conversie voor het integrale energiesysteem.
6	Operationeel management en digitalisatie	Onderzoek en innovatie voor het operationeel managen van het energiesysteem met aandacht voor (benodigde) regelmechanismen en onderliggende digitalisatie.

In 2019 is met name gewerkt aan Deelprogramma 1. De volgende projecten zijn of worden hierbij ontwikkeld:

- Een wetenschappelijk kennisprogramma " Energy System Integration; towards a Futureproof, Affordable and Reliable energy system" (ESI-FAR). Ontwikkelt Samen met NWO, gericht op het generen van 'fact-based' informatie, voor het ontwerp en beheer van geïntegreerde energiesystemen.
- Een programma gericht op de ontwikkeling van een transparante informatiebasis, met als doel te komen tot uniforme afspraken, waar mogelijk met standaarden, over het genereren van informatie en het ontwikkelen van informatieproducten voor besluitvorming.
- Een open onafhankelijk 'multi-modelling' platform waar verschillende actoren rond energietransitiemodellen (ontwikkelaars, gebruikers, wetenschappers) werken aan, het ontwikkelen van en beschikbaar stellen van (multi-)modelling kennis en producten.
- Een laagdrempelige richtlijn voor 'Good Modelling Practice (GMP)'.
- Een populair energietransitiespel bij het wetenschapsmuseum 'GeoFort'.
- In het kader van de HCA-agenda een PDeng track voor systeemintegratie.
- Een inventarisatiestudie naar samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van innovatie met Duitsland.

Digitalisering

Digitalisering is sinds februari 2018 een doorsnijdend thema in de Topsector Energie. Met de TKI's, MMIP's en de andere doorsnijdende thema's binnen de Topsector Energie, en ook buiten de Topsector Energie via cross-overs zijn er uitstekende samenwerkingen gesmeed en zijn de daaruit voortgekomen resultaten gedeeld.

Het doorsnijdende thema digitalisering richt zich op het voorlichten, ondersteunen en programmeren van digitalisering-onderwerpen. Ook procedures en digitale businessmodellen hebben onze aandacht. Door veel partijen is onze doorsnijdende kennis, ervaring en expertise benut.

De digitalisering-onderwerpen komen in 2019 duidelijk terug in de afzonderlijke MMIP's. Waren voor 2019 de ICT-bedrijven nog slechts incidenteel en oppervlakkig betrokken bij ontwikkelingen in de energiemarkt, in het afgelopen jaar hebben we een kentering gezien. De "nieuwe energie"-bedrijven beginnen nu, samen met ICT-bedrijven de digitale mogelijkheden als IoT (Internet of Things), AI (artificial intelligence) en cybersecurity toe te passen.

De belangrijkste activiteiten in 2019 waren:

- Samen met HCA aantal programma's geïnitieerd en in geparticipeerd. Meest recente het arbeidsmarktonderzoek ICT door Berenschot en BCG dat in 2019 is afgerond.
- Vormgegeven aan de nauwe samenwerking met Dutch Digital Delta (voormalig team ICT, o.a. Inald Lagendijk, Henk-Jan Vink, René Penning de Vries en Fred Boekhorst) op onderwerpen als artificiële intelligentie en cybersecurity. Op het gebied van cyber security, data en standaardisatie werkten we in 2019 ook eendrachtig samen met stichting ECP.
- De Technolution opdracht over de huidige staat van cyberveiligheid van onze windparken op zee is afgerond. Goede inzichten verkregen op mogelijke cascade-effecten en mitigerende maatregelen die gewenst zijn. Punt van zorg blijft hierbij te zijn dat het delen van data van de windparken geen vanzelfsprekendheid is.
- Artificial Intelligence op de kaart gezet binnen de Topsector. Met aansluitende onderwerpen als hardware, software, algoritmes, digital twins en ethiek. Als duidelijke blijk van erkenning hiervan is Tijs Wilbrink gevraagd om als vertegenwoordiger van de TSE deel uit te gaan maken van de Nationale AI coalitie.
- Eerste verkenningen uitgevoerd over strategische samenwerking VU, IBM en Topsector Energie op gebied van veilige windparken.
- Nauwe samenwerking op gebied van data. Samen met de VNG, EZK, Netbeheer Nederland en anderen. Data delen als prominent onderdeel is steeds beter op de kaart komen te staan. Het delen van data blijkt ook hier wel een van de meest weerbarstige eigenschappen ervan te zijn.
- De strategische verkenning Internet of Energy is met succes afgerond.
- In het kader van het 2018 NWO NWA-ORC programma is het voorstel "INTERNET of SECure Things" (INTERSECT) ingediend. Team digitalisering heeft daaraan meegewerkt. NWO heeft dit voorstel beoordeeld als "Zeer goed" en goedgekeurd.

Maatschappelijk Verantwoord Innoveren

Hoe urgenter, ruimtelijker en sociaal-impactvoller de energietransitie - hoe groter het belang om al in het ontwerpproces van energie-innovaties rekening te houden met de

onderliggende waarden die opspelen zodra een oplossing de tekentafel verlaat. Waar energie-innovaties (gekoppeld aan grootschalige energie-infrastructuur) in het verleden vooral veilig, betaalbaar en betrouwbaar moesten zijn, moeten duurzame energieoplossingen nu aan een veel breder palet van waarden recht doen (ecologisch, landschappelijk, sociaaleconomisch, esthetisch, etc.).

Het is van belang om bij de start van een innovatieproces in de breedte te inventariseren welke waarden van belang zijn en meegenomen moeten worden in het ontwerp van de oplossing.

Deze maatschappelijke, en ontwerpgerichte innovatiebenadering, is waar het MVI-Energie programma een bijdrage aan wil leveren, opdat zo de realiseerbaarheid van energie-innovatie omhooggaat en de maatschappelijk positieve impact van energie-innovaties, groter wordt.

In 2016 is dit in steigers de gezet. In 2017 heeft MVI-Energie nog meer tempo gemaakt, in samenwerking met de TKI's, topteam, RVO en NWO. In 2018 is de missie van het programma verder aangescherpt naar 'MVI is eind 2019 het nieuwe normaal'. Waar in 2017 het sociaalinstrumentarium en netwerk van sociaal experts steeds zichtbaarder werd en de etalage van MVI-tools goed gevuld, was 2018 het jaar dat er kruisbestuiving ontstond en dat MVI nog integraler ingevuld werd in de programmeringen van de diverse TKI's. In 2019 hebben we achter de schermen gewerkt om MVI zo goed mogelijk in de IKIA en de MMIP-teksten terug te laten komen. We focusten in 2019, meer dan in andere jaren, op ondersteuning van TKI Urban Energy en TKI Energie & Industrie en Nieuw Gas.

De highlights van 2019 zijn:

- In 2019 heeft MVI bijgedragen aan de MMIP-teksten en de MOOI-regeling.
- Wij zien dat de MMIPs MVI concreet opnemen in de programmering. Ook merken we dat de TKI's bezig zijn om hier de juiste tooling en organisatorische capaciteit voor te organiseren. Zo heeft het TKI Urban Energy iemand aangenomen met een focus op sociale innovatie. En is bij het TKI Wind op Zee een programmamanager gestart voor de programmalijn Wind op Zee en omgeving.
- In 2019 is het NWO-MARET programma gestart, waarvoor de MVI-Brigade voorwerk heeft gedaan.
- Het verandernetwerk 'de Club van Wageningen' is verder versterkt en in impact gegroeid. Dit netwerk fungeert als een maatschappelijke innovatie community, die inzet op zinvolle interventies en pilots om de gemeenschappelijke doelstelling te realiseren: een eerlijk, inclusief en democratisch bestuurbaar digitaal energiesysteem.
- Dankzij financiering van MVI is een framework gerealiseerd door Stichting Noordzeeboerderij dat bijdraagt aan de cross-sectorale samenwerking tussen de offshore wind en zeewiersector in Nederland
- MVI organiseerde de Dutch Housewarming Challenge – met Frisse Blikken, financiële sector, woningbouwcorporaties – gericht op gelijktijdig vergroten vraag naar 'aardgasvrij' in particuliere sector en vergroten kwaliteit aanbod voor particulieren
- MVI voerde een strategische verkenning uit 'industrielandchap van de toekomst' > hieruit is het idee ontstaan voor een MVI-Waterstoflab en is een MVI-E traject ontstaan (GZI-Next)

gericht op een co-creatieve ontwikkeling van een 'energiehub' concept op al die plekken waar olie- en aardgaswinning stopt

- Samenwerking MVI met het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving, rond het thema 'participatie van burgers bij de realisatie van aardgasvrije wijken' en de opzet van een experiment gericht op het vergroten van de rol van de supermarkt bij de energietransitie in de wijk
- Opzet van vier learning communities aardgasvrije wijken, samen met de HCA
- MVI-parels traject (films en artikelen met MVI-cases – probleem/werkwijze-tooling/resultaten)

Human Capital Agenda

Het nieuwe Klimaatakkoord in wording stimuleert fors extra werkgelegenheid. De energietransitie biedt professionals op mbo-, hbo- én wo-niveau volop kansen op een baan. In 2018 heeft PBL berekend dat dit leidt tot een groei van circa 120.000 banen over een periode van 10 jaar gegeven de voorgenomen investeringen in het regeerakkoord. De Topsector Energie verwacht op grote schaal nieuwe competenties nodig te hebben en zet zich in voor betere scholing.

De Topsector Energie focust zich op scholing omdat deze banen van inhoud veranderen en om andere, aanvullende en/of hoger-niveauvaardigheden vragen. Betere kwaliteit, gelijkwaardigheid én toegankelijkheid van scholing is wat de Topsector Energie stimuleert via de Human Capital Agenda (HCA). Zo kunnen meer mensen passend onderwijs volgen.

In 2019 is gestart met meerdere verkenningen om learning communities te realiseren. Qeam heeft zijn verkenning 'Learning communities voor MMIP's: een schakel voor versnelling en opschaling' afgerond. Wat de aanleiding was om binnen de programma's van de MMIP's dit nader te verkennen. Diverse opdrachten zijn gestart om dit meer uit te diepen. Een start is gemaakt met experimenten in drie wijken in Zoetermeer, Arnhem en Utrecht. Dit is gedaan in nauwe samenwerking met het programma MVI. Een verkenning is afgerond voor Wind op Zee om drie regio's learning communities te ontwikkelen: Zeeland, MRA en Groningen. In nauwe samenwerking met het landelijke platform biobrandstoffen is een verkenning gedaan naar een landelijke learning community om biobrandstoffen een alternatief te laten worden (naast elektrisch, waterstof).

Een nieuwe Roadmap Human Capital: samen aan de slag is i.s.m. alle topsectoren opgesteld en aan de Tweede Kamer aangeboden. Het omschrijft de aanpak van de topsectoren langs drie lijnen: vergroten van impact (100 learning communities), kennis ontwikkelen en verspreiden (onderzoek naar learning communities en arbeidsmarktonderzoek) en mobiliseren en versnellen. Tevens is gewerkt aan een advies door de commissie o.l.v. Doekle Terpstra om een meerjarig onderzoeksprogramma naar Learning Communities op te zetten. Dit advies is meegenomen in de Roadmap.

De jaarlijkse Energy Outlook Conferentie is in nauwe samenwerking georganiseerd met het landelijke publiek-private programma De Uitdaging. Tientallen roc's, aoc's, hogescholen en sectoren (bouw, installatie en energie) hebben de handen ineengeslagen voor meer instroom,

versnelling scholing naar werk en inhoudelijke vernieuwing. Ruim 120 deelnemers hebben wij mogen verwelkomen.

De Human Capital Agenda fungeert bij uitstek als een netwerkconcept. Het werkt vanuit een agenderende, aanjagende en faciliterende rol met alle relevante partijen en andere topsectoren samen.

1.4 PPS-toeslag

In 2019 heeft de TKI een beschikking ontvangen voor € 12,9 mln aan PPS-toeslag. Dit is € 2,8 mln lager dan de toeslag in 2018. De belangrijkste reden voor de daling is dat een groot PPS-programma binnen TKI NG is afgelopen in 2018 waardoor de grondslag aanzienlijk lager was. In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel beschikbaar is per programma en hoeveel is ingezet vanaf 2016 tot en met eind 2019.

	Toegekend aan TKI-Energie 2016-2019	Ingezet t/m 31-12-19	Beschikbaar
TKI Energie & Industrie	22.223.228	15.986.776	6.236.452
TKI Nieuw Gas	18.645.265	9.563.753	9.081.512
TKI Urban Energy	13.907.382	9.501.130	4.406.252
TKI Wind op Zee	4.230.702	343.311	3.887.391
Totaal	59.006.577	35.394.970	23.611.607

In 2019 is voor een bedrag van € 11,1 mln toegekend aan in totaal 37 nieuwe projecten (2018: € 19,5 mln toegekend aan 48 projecten). In de periode 2016-2019 is in totaal € 35,4 mln ingezet op nieuwe projecten. Ultimo 2019 is nog een bedrag van € 23,6 mln beschikbaar voor nieuwe projecten. In het eerste kwartaal van 2020 is voor een bedrag van circa € 7 mln euro toegekend.

1.5 Risico's

Er is een aantal risico's met betrekking tot de aanwending van de PPS-programmatoeslagregeling. De grootste risico's zijn:

- De mogelijkheid dat TKI-Energie PPS-toeslag heeft ingezet op projecten dan wel activiteiten die volgens de regeling niet in aanmerking komen (bijv. haalbaarheidsstudies);
- Dat deelnemers in de inzetprojecten verplichtingen niet kunnen nakomen (bijvoorbeeld faillissement, minder kosten gemaakt, geen controleverklaring, niet conform regeling uitgevoerd).

TKI-Energie heeft diverse maatregelen getroffen om deze risico's af te dekken. Zo wordt projecten waarbij twijfel bestaat over de onderzoek categorie ter toetsing aangeboden aan RVO. Ook worden veel projecten in samenwerking met onderzoeksorganisaties gecontracteerd. Deze hebben doorgaans veel ervaring met de PPS-toeslag regeling en zijn betrouwbare partners is het nakomen van verplichtingen. Tevens is in juni 2017 een afspraak gemaakt met EZK/RVO waarin de TKI's comfort wordt geboden inzake de risico's van het niet na kunnen komen van verplichtingen door PPS-toeslagontvangers.

De sub-TKI's hebben de ervaringen m.b.t. het vaststellen van de toeslag uit de jaren 2013 en 2014 met elkaar gedeeld en een document opgesteld met daarin de aandachtspunten voor de vaststelling. Dit document wordt gedeeld met de consortia.

Ten tijde van het opmaken van de jaarrekening heerst wereldwijd het Covid-19 virus. Inmiddels worden in diverse landen, waaronder Nederland, overheidsmaatregelen getroffen om de impact van het Coronavirus te beperken. Door deze maatregelen kunnen PPS-toeslag projecten vertraging oplopen. Vanuit verschillende Topsectoren is dit bij EZK aangegeven als mogelijk knelpunt. Daarop hebben EZK en RVO een aanpak gecommuniceerd, die ook TKI-Energie zal volgen. Deze maatregelen houden in dat, wegens de uitzonderlijke omstandigheden, RVO op verzoek een verlenging van de aanwendingstermijn kan geven. Indien inzetprojecten niet binnen de termijn van 5 jaar kunnen worden afgerond als gevolg van de Coronacrisis, kan het TKI een verzoek voor verlenging van de aanwendingstermijn indienen bij RVO. De periode van 5 jaar zal vervolgens met een half jaar worden verlengd.

TKI-Energie zal de consortia zoveel mogelijk bijstaan om de projecten op de rit te houden en waar mogelijk binnen de subsidietermijn te laten doorlopen. Waar dat niet lukt, zal TKI-Energie een verlenging van de toeslagperiode met maximaal een halfjaar aanvragen.

2 Jaarrekening

2.1 Balans per 31 december 2019 (na resultaatbestemming)

(in €)	Ref	31-12-19	31-12-18
Activa			
Financiële vaste activa			
Te vorderen subsidies	2.4.1	32.065.999	33.699.245
		<u>32.065.999</u>	<u>33.699.245</u>
Vlottende activa			
Overige vorderingen	2.4.2	139.442	89.483
Liquide middelen		10.483.922	5.043.351
		<u>10.623.364</u>	<u>5.132.834</u>
Totaal activa		<u>42.689.363</u>	<u>38.832.079</u>
Passiva			
Eigen vermogen			
Reserves	2.4.3	90.862	79.287
Nog toe te kennen PPS-toeslag		23.611.607	21.859.564
		<u>23.700.069</u>	<u>21.938.851</u>
Langlopende schulden			
Uit te keren PPS-toeslag	2.4.4	18.484.964	15.236.399
		<u>18.484.964</u>	<u>15.236.399</u>
Kortlopende schulden			
Schulden aan leveranciers	2.4.5	97.484	108.109
Nog te ontvangen facturen		32.364	30.331
Voorschot POA subsidie		-	750.000
MIT		260.169	266.850
Uit te keren bureaunkosten subsidie		111.913	488.824
Uit te keren MIT		-	12.715
		<u>501.930</u>	<u>1.656.829</u>
Totaal passiva		<u>42.689.363</u>	<u>38.832.079</u>

2.2 Staat van baten en lasten over 2019

(in €)	Ref	Realisatie 2019	Realisatie 2018
PPS-toeslag	2.6.1		
Beschikking PPS-toeslag		12.863.627	15.607.642
Correctie beschikking 2017		-	600.000
-/- Toekenning PPS-toeslag		11.111.584	19.537.084
Toe te kennen PPS-toeslag		1.752.043	-3.329.442
Baten	2.6.2		
Subsidiebaten		825.331	728.150
Financiële baten		-	13
		825.331	728.163
Lasten	2.6.3		
Personeel TKI Bureau		81.628	70.176
Programma managers en adviseurs		559.171	504.720
Communicatie		35.513	29.654
Overige bedrijfslasten		27.612	20.695
Netwerkkosten en innovatiemakelaars		109.831	103.150
		813.756	728.395
Resultaat bureau		11.575	-232
Resultaat en toe te kennen PPS-toeslag		1.763.618	-3.329.674

Voorstel bestemming resultaat

Het resultaat van € 1.763.618 bestaat uit twee delen. Het grootste deel (€ 1.752.043) heeft betrekking op de inzet van de PPS-toeslag en is gelijk aan het saldo van de nieuwe beschikbare PPS-toeslag uit 2019 en de ingezette PPS-toeslag middelen in 2019. Het resterende deel betreft het resultaat op de bureaunkosten (€ 11.575).

Voorgesteld wordt het resultaat m.b.t. de PPS-toeslag ten gunste van de reservering PPS-toeslag te brengen en het resultaat op de bureaunkosten ten gunste van de overige reserves te brengen. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

2.3 Algemene toelichting

TKI-Energie is opgericht op 28 december 2015 te Amersfoort met KVK-inschrijving 64826317.

2.3.1 Algemeen

Activiteiten

Naast het administratief faciliteren van de verschillende activiteiten is het voornaamste doel van het TKI-Energie het organiseren van het tot stand komen en onderhouden van een gedeelde strategische visie van de Topsector Energie (TKI's en het Topteam Energie) op de energietransitie en het vergroten van het verdienvermogen van het bedrijfsleven en de Nederlandse economie. Deze strategische visie dient als leidraad voor de programmering van de TKI's binnen de Topsector Energie en kan worden ingebracht in het overheidsbeleid.

2.3.2 Stelselwijzigingen en schattingswijzigingen

Stelselwijziging

Er zijn geen stelselwijzigingen doorgevoerd in 2019.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de Stichting TKI-Energie zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

2.3.3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, tenzij een andere waarderingsgrondslag is vermeld.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa betreft nog te ontvangen subsidies op basis van toegezegde bedragen in beschikkingen. De waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Debiteuren worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens

oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. De vorderingen hebben een looptijd die korter is dan 1 jaar.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Langlopende schulden

De langlopende schulden betreffen ontvangen subsidies die doorbetaald worden aan partners in het project. De langlopende schulden worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde. Het totaalbedrag aan schulden zal binnen 5 jaar worden betaald.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

2.3.4 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

PPS-toeslag

De stichting beoordeelt bij transacties of en in hoeverre bedragen voor derden ontvangen worden. Daarbij worden alle relevante feiten en omstandigheden in aanmerking genomen. Bedragen die de stichting voor eigen rekening ontvangt worden als opbrengst verantwoord. In dit kader wordt verstaan onder eigen rekening dat de stichting bedragen ontvangt voor eigen rekening indien de stichting belangrijke rechten op economische voordelen en belangrijke risico's heeft met betrekking tot de geleverde goederen of diensten. Ten aanzien van de ontvangen gelden vanuit de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, hanteert de stichting het uitgangspunt dat de stichting de verantwoordelijkheid draagt voor de ontvangen subsidie en daarmee ook het risico draagt. Als gevolg van dit uitgangspunt wordt de volledige PPS-toeslag over een jaar als bate verantwoord.

Subsidie voor programma ondersteunende activiteiten

De subsidie voor programma ondersteunende activiteiten (POA) wordt enerzijds ingezet voor dekking van activiteiten van TKI-Energie en anderzijds voor activiteiten van de sub-TKI's. De sub-TKI's zijn deelnemer in deze subsidie. In de jaarrekening van TKI-Energie wordt het deel van de POA-subsidie bestemd voor dekking van de activiteiten van TKI-Energie in de omzet verantwoord. Het deel dat wordt doorgezet naar de sub-TKI's wordt verantwoord in de balans.

Baten

Onder de baten worden de aangewende subsidies voor management en kennisverspreiding en de rentebaten van de Stichting verantwoord. De verantwoordelijkheid van de juiste besteding

van de subsidies voor de uitvoering van het onderzoekprogramma ligt bij de diverse partners van de stichting. De Stichting is in deze een 'doorgeefluik', met taken op het gebied van toezicht, beheer en coördinatie.

Lasten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten

De rentebaten worden tijdsevenredig verwerkt.

2.4 Toelichting op de balans

Activa

2.4.1 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaat uit de post te vorderen subsidie. Deze is als volgt opgebouwd

(in €)	Ref	31-12-19	31-12-18
Te vorderen subsidie	2.4.1		
Stand per 1 januari		33.699.245	26.709.638
Te vorderen subsidie		16.826.027	19.869.522
Ontvangen subsidie		-18.459.273	-12.879.915
Stand per 31 december		32.065.999	33.699.245
Bestaat uit de volgende subsidies			
PPS-toeslag			
Stand per 1 januari		33.145.920	26.385.308
Te vorderen subsidie		12.863.627	16.207.642
Ontvangen subsidie		-14.339.788	-9.447.030
Stand per 31 december		31.669.759	33.145.920
POA-subsidie			
Stand per 1 januari		553.325	324.330
Te vorderen subsidie		3.962.400	3.661.880
Ontvangen subsidie		-4.119.485	-3.432.885
Stand per 31 december		396.240	553.325

De post te vorderen subsidie is het totaalbedrag dat beschikt is door RVO aan de TKI-Energie voor de PPS-toeslag en de POA-subsidie (Programma Ondersteunende Activiteiten). De post ontvangen subsidie is het bedrag dat de TKI-Energie heeft ontvangen van RVO in het kader van deze subsidies.

De post te vorderen subsidie is het saldo van de beschikking en de ontvangen bedragen. Voor zowel de toeslag als voor de POA-subsidie geldt dat na vaststelling de laatste 10% wordt ontvangen.

Het saldo van de POA-subsidie ultimo 2019 bestaat uit de 10% nog te ontvangen subsidie uit 2019 (€ 396.240, 10% van de beschikte subsidie € 3.962.400).

2.4.2 Vlottende activa

Vlottende activa bestaat uit overige vorderingen en liquide middelen.

(in €)	Ref	31-12-19	31-12-18
Overige vorderingen	2.4.2		
Overige vorderingen		139.442	89.483
		139.442	89.483
Liquide middelen	2.4.2		
Lopende rekening		9.511.824	4.071.267
Spaarrekening		972.098	972.085
		10.483.922	5.043.351

De overige vorderingen betreffen een vordering (€ 136.606) op TKI Nieuw Gas betreffende voorschotten van een PPS toeslag project die in eerste instantie vanuit TKI-Energie is toegekend, maar in 2019 is verschoven naar TKI Nieuw Gas. Het overige deel (€ 2.836) betreft vooruitontvangen facturen die betrekking hebben op 2020.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Passiva

2.4.3 Eigen vermogen

(in €)	Ref	31-12-19	31-12-18
Eigen vermogen	2.4.3		
Overige reserves		90.862	79.287
Nog toe te kennen PPS-toeslag		23.611.607	21.859.564
		23.702.469	21.938.851
Overige reserves			
Stand per 1 januari		79.287	79.519
Bij resultaat boekjaar		11.575	-232
		90.862	79.287

Het resultaat van € 1.763.618 bestaat uit twee delen. Het grootste deel (€ 1.752.043) heeft betrekking op de inzet van de PPS-toeslag en is gelijk aan het saldo van de nieuwe beschikbare PPS-toeslag uit 2019 en de ingezette PPS-toeslag middelen in 2019. Het resterende deel betreft het resultaat op de bureaunkosten (€ 11.575).

Het resultaat m.b.t. de PPS-toeslag is de tabel hierboven toegevoegd aan de reservering nog toe te kennen PPS-toeslag. Het resultaat op de bureaunkosten is toegevoegd aan de overige reserves.

De overige reserves staan vrij ter beschikking van de stichting. Het zal worden ingezet ter dekking van onvoorziene uitgaven en niet-subsidiabele stichtingskosten.

De bestemmingsreserves betreft de nog toe te kennen PPS-toeslag en is als volgt opgebouwd.

(in €)	Cumulatief	31-12-19	31-12-18
<i>Totaal</i>			
Stand per 1 januari		21.859.564	25.189.006
Beschikking	59.006.577	12.863.627	16.207.642
Af Toekenning	35.394.970	11.111.584	19.537.084
Stand per 31 december	23.611.607	23.611.607	21.859.564
<i>PPS-toeslag 2016</i>			
Stand per 1 januari		2.952.874	11.270.771
Beschikking	16.017.073	-	-
Af Toekenning	15.359.010	2.294.811	8.317.897
Stand per 31 december	658.063	658.063	2.952.874

PPS-toeslag 2017

(in €)	Cumulatief	31-12-19	31-12-18
Stand per 1 januari		3.299.048	13.918.235
Beschikking	14.518.235	-	600.000
Af Toekenning	12.380.412	1.161.225	11.219.187
Stand per 31 december	2.137.823	2.137.823	3.299.048
<i>PPS-toeslag 2018</i>			
Stand per 1 januari		15.607.642	-
Beschikking	15.607.642	-	15.607.642
Af Toekenning	7.655.548	7.655.548	-
Stand per 31 december	7.952.094	7.952.094	15.607.642
<i>PPS-toeslag 2019</i>			
Stand per 1 januari		-	-
Beschikking	12.863.627	12.863.627	-
Af Toekenning	-	-	-
Stand per 31 december	12.863.627	12.863.627	-

De cumulatieve PPS-toeslag die beschikbaar is voor TKI-Energie over de periode 2016-2019 is € 59,0 mln. Ultimo 2019 is hiervan € 35,4 mln toegekend en resteert nog een bedrag van € 23,6 mln.

De nog toe te kennen toeslag is toegevoegd aan het bestemmingsfonds.

2.4.4 Langlopende schulden

De langlopende schulden hebben betrekken op de uit te keren PPS-toeslag. Dit is het saldo van de toegekende bedragen en de reeds uitgekeerde bedragen.

(in €)	Ref	31-12-19	31-12-18
Langlopende schulden	2.4.4		
Uit te keren PPS-toeslag			
Stand per 1 januari		15.236.399	2.586.901
Toegekend incl. mutaties		11.111.584	19.537.084
Af uitbetaling		7.863.019	6.887.586
		18.484.964	15.236.399
Uit te keren PPS-toeslag			
<i>PPS-toeslag 2016 projecten</i>			
Stand per 1 januari		8.100.067	2.586.901
Toegekend incl. mutaties		2.294.811	8.317.897

Af uitbetaling	2.988.223	2.804.731
Stand per 31 december	7.406.655	8.100.067
<i>PPS-toeslag 2017 projecten</i>		
Stand per 1 januari	7.136.332	-
Toegekend incl. mutaties	1.161.225	11.219.187
Af uitbetaling	2.809.975	4.082.855
Stand per 31 december	5.487.582	7.136.332
<i>PPS-toeslag 2018 projecten</i>		
Stand per 1 januari	-	-
Toegekend	7.655.548	-
Af uitbetaling	2.064.821	-
Stand per 31 december	5.590.727	-
<i>PPS-toeslag 2019 projecten</i>		
Stand per 1 januari	-	-
Toegekend	-	-
Af uitbetaling	-	-
Stand per 31 december	-	-
Totaal nog uit te betalen PPS-toeslag	18.484.964	15.236.399

In 2019 is voor € 11,1 mln toegekend aan nieuwe projecten. De eerste voorschotten zijn uitgekeerd. Aangezien het merendeel van de projecten een looptijd van 2 tot 4 jaar heeft is de bevoorschotting nog zeer beperkt, waardoor het nog uit te keren bedrag aan PPS-toeslag is gestegen.

2.4.5 Kortlopende schulden

(in €)	Ref	31-12-19	31-12-18
Kortlopende schulden	2.4.5		
Schulden aan leveranciers		97.484	108.109
Nog te ontvangen facturen		32.364	30.331
Voorschot POA-subsidie 2019		-	750.000
Uit te keren POA-subsidie		111.913	488.824
Toe te kennen MIT-subsidie		260.169	266.850
Te betalen MIT-subsidie		-	12.715
		501.930	1.656.829

(in €)	Ref	31-12-19	31-12-18
Uit te keren POA-subsidie			
Stand per 1 januari		488.824	360.273
Toegekend		3.246.900	3.036.880
Af uitbetaling		3.623.811	2.908.329
Stand per 31 december		111.913	488.824
Toe te kennen MIT-subsidie			
Stand per 1 januari		266.850	219.834
Ontvangen MIT-subsidie		190.000	200.000
Af Inzet		-109.831	-103.150
Af Terugbetaald aan RVO		-86.850	-49.834
Stand per 31 december		260.169	266.850

Schulden aan leveranciers bestaat uit de volgende posten:

- Administrateur (STAFWERK) december 2019; € 2.575
- Controller (Noë F&C) december 2019; € 4.961
- Vergaderkosten (Duurzaam Energie Kantoor en Vermaat) 2019; € 1.705
- Programmamanager HCA (Buro MW) december 2019; € 11.813
- Programmamanager Digitalisering (Leyton Technologies) werkzaamheden mei-november 2019; € 66.913
- Communicatiekosten (Buiten de Lijntjes Communicatie, Joules Unlimited, Allgifts, Pinkcube); € 7.897

Begin 2019 zijn deze facturen betaald.

De grootste bedragen uit Nog te ontvangen facturen zijn:

- Programmamanager Systeemintegratie (Baat Nemes) werkzaamheden dec.2019; € 9.075 (2018 € 10.487);
- Programmamanager MVI (Green Bridges) werkzaamheden december 2019; € 3.388 (2018 € 5.808);
- Programmamanager Digitalisering (Leyton Technologies) werkzaamheden december 2019: € 4.900 (2018 € 0);
- HLB Blömer diverse controlewerkzaamheden: € 15.000 (2018 € 14.000).

De MIT-subsidie 2018/2019 voor Netwerkactiviteiten en Innovatiemakelaars is afgerond en de vaststelling is aangevraagd. Van de subsidie voor Innovatie Makelaars is slechts € 9.830 benut. Het te veel ontvangen bedrag (€ 90.000 voorschot minus €9.830) wordt in 2020 terugbetaald aan RVO. De subsidie voor Netwerkactiviteiten is volledig benut.

De MIT-subsidie 2019/2020 is nog niet volledig toegekend. Voor Innovatiemakelaars wordt samen met RVO gezocht naar manieren om deze subsidie beter te kunnen inzetten.

Het merendeel van de POA-subsidie is uitgekeerd. Het laatste deel zal worden uitbetaald zodra de laatste 10% is ontvangen.

2.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Subsidieverstrekingen

Per balansdatum zijn door RVO aan TKI-Energie de volgende subsidies toegekend:

- TKI-toeslag 2016 (TKI1621), omvang € 16.017.073, looptijd van 13-05-2016 tot en met 15 december 2021;
- PPS-toeslag 2017 (TKI1721), omvang € 14.518.235, looptijd van 30 mei 2017 tot en met 22 november 2022;
- PPS-toeslag 2018 (TKI1821), omvang € 15.607.642, looptijd van 30 mei 2018 tot en met 12 november 2023;
- PPS-toeslag 2019 (TKI1921), omvang € 12.863.627, looptijd van 28-05-2019 tot en met 15-10-2024.

2.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

Het resultaat van TKI-Energie bestaat uit twee delen, namelijk het saldo van beschikking en toekenning PPS-toeslag en de subsidie en kosten van de activiteiten van het bureau.

Het resultaat wordt met name bepaald door de mutaties in de PPS-toeslag. Het resultaat op de andere activiteiten is doorgaans nihil.

2.6.1 PPS-toeslag

In 2019 is voor € 11,1 mln PPS toeslag toegekend aan nieuwe projecten. Dit is aanzienlijk lager dan in 2018. In 2018 was er sprake van een inhaalslag van 2016 en 2017. In het eerste kwartaal van 2020 is circa € 7 mln toeslag ingezet op nieuwe projecten.

(in €)	Ref	Realisatie 2019	Realisatie 2018
PPS-toeslag	2.6.1		
Beschikking PPS-toeslag		12.863.627	15.607.642
Correctie beschikking 2017		-	600.000
-/- Toekenning PPS-toeslag		11.111.544	19.537.084
Toe te kennen PPS-toeslag		1.752.083	-3.329.442

2.6.2 Baten

De baten voor TKI-Energie bestaan voornamelijk uit de POA-subsidie voor financiering van de bureaunkosten (€ 715.500).

(in €)	Ref	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Baten	2.5.1		
Subsidiebaten		825.331	728.150
Financiële baten		-	13
		825.331	728.163
Subsidiebaten			
Bureaunkosten subsidie		715.500	625.000
MIT-subsidie		109.831	103.150
		825.331	728.150

De MIT-subsidie wordt uitgekeerd aan uitvoerders van de innovatiemakelaars activiteiten of netwerkactiviteiten. Ditzelfde bedrag is ook in de kosten opgenomen.

Er zijn geen rentebaten in 2019.

2.6.3 Lasten

De totale kosten van TKI-Energie in 2019 zijn € 814K, een stijging van € 86K ten opzichte van 2018. Deze stijging komt met name door de extra inzet van programmamanagers voor het programma Systeemintegratie (€ 55K) en het inhuren van een persvoorlichter voor de Topsector (€ 20K)

(in €)	Ref	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Lasten	2.6.3		
Personeel TKI Bureau		81.628	70.176
Programma managers en adviseurs		559.171	504.720
Communicatie		35.513	29.654
Overige bedrijfslasten		27.613	20.695
Netwerkkosten en innovatiemakelaars		109.831	103.150
		813.756	728.395

De kosten van TKI-Energie bestaan grotendeels uit kosten voor inhuur van programmamanagers en adviseurs. De kosten voor personeel TKI Bureau betreffen kosten van administratie en controlwerkzaamheden. Met de groei van het aantal projecten stijgt ook de benodigde tijd voor administratie en controlling.

De bestuurders ontvangen geen vergoeding voor de werkzaamheden vanuit de TKI-Energie.

De kosten voor de programmamanagers van de doorsnijdende thema's Digitalisering, Maatschappelijk Verantwoord Innoveren en Human Capital Agenda zijn op het niveau van 2018 gebleven. De werkzaamheden voor Systeemintegratie zijn in 2019 verder uitgebreid in verband met de groei en ontwikkeling van het programma.

De kosten netwerkactiviteiten en innovatiemakelaars betreft de inzet van de MIT-subsidie. De subsidie voor netwerkactiviteiten is volledig ingezet (€ 100K), van de subsidie voor innovatiemakelaars is slechts € 10K ingezet.

In de tabel hieronder is een specificatie van de programmamanagers en adviseurskosten opgenomen.

(in €)	Ref	Realisatie 2019	Realisatie 2018
Programma managers en adviseurs	2.6.3		
Systeemintegratie		168.748	108.900
Maatschappelijk Verantwoord Innoveren		105.512	106.904
Human Capital Agenda		141.750	141.750
Digitalisering		143.161	127.050
Overig		-	20.116
		559.171	504.720

Personeel

De stichting heeft geen werknemers.

Bezoldiging topfunctionarissen

De leden van het Bestuur en Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging.

Voorstel bestemming resultaat

Voorgesteld wordt het resultaat van € 1.763.618 voor een bedrag van € 11.575 ten gunste van de overige reserves te brengen. Het overige deel heeft betrekking op de PPS-toeslag en is in mindering gebracht op de bestemmingsfonds. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Voor 2019 zijn subsidies toegezegd die voldoende zijn om de exploitatielasten van het TKI-bureau te dekken.

Ten tijde van het opmaken van de jaarrekening heerst wereldwijd het Covid-19 virus. Inmiddels worden in diverse landen, waaronder Nederland, overheidsmaatregelen getroffen om de impact van het Coronavirus te beperken. Tevens is het waarschijnlijk dat nog meer overheidsmaatregelen zullen worden getroffen teneinde de gevolgen van het Coronavirus daar waar mogelijk te minimaliseren.

Stichting TKI-Energie verwacht niet dat de activiteiten en financiële positie van de stichting ernstig in gevaar komt. De activiteiten van de Stichting zullen zoveel als mogelijk doorgaan. Om die reden zijn de in de jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit. Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum.

WNT-verantwoording 2019 stichting TKI-Energie

De WNT is van toepassing op de stichting TKI-Energie. Het voor de stichting TKI-Energie toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000 (2017: € 189.000).

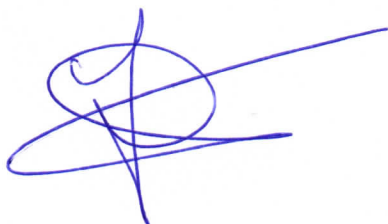
1. Bezoldiging topfunctionarissen

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	Functie
J. Gigler	Voorzitter bestuur
B. Meijer	Secretaris
M. Kirch	Penningmeester
P. Alderliesten	Lid
R. Kreiter	Lid
P. Herder	Lid Raad van Toezicht
R. Verbree	Lid Raad van Toezicht
M. Janssen	Lid Raad van Toezicht

2. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

J.K. Gigler, voorzitter stichting TKI-Energie

Amersfoort,

M. Kirch, penningmeester stichting TKI-Energie

Amersfoort,

3 Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Bestuur van Stichting TKI-Energie
Groen van Prinstererlaan 37
3818 JN AMERSFOORT

A. Verklaring over de in financieel jaarrapport opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting TKI-Energie te Amersfoort gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting TKI-Energie op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de bepalingen van en krachtens de WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting TKI-Energie zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

ONDERNEMEND, NET ALS U

HLB Blömer Krijtwal 1, 3432 ZT Nieuwegein, Postbus 5, 3430 AA Nieuwegein

T +31 (0)30 605 85 11 E info@hlb-blomer.nl www.hlb-blomer.nl

KvK 30 128 316 BTW NL 8044 21 559 B01 IBAN NL56 INGB 0678 8675 77

HLB Blömer is a member of HLB International, the global advisory and accounting network.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het financieel jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de bepalingen van en krachtens de WNT alsmede de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de bepalingen van en krachtens de WNT.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en toezichhoudend orgaan voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van

materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaaf zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Nieuwegein, 4 juni 2020

HLB Blömer accountants en adviseurs B.V.

P.W.J. van Dalen – van Balen MSc RA

Bijlage 1 Inzet projecten TKI-Energie

PPS toeslag jaar	Jaar van toekenning	Projectnaam	Partner/ Penvoerder	Sub-TKI	Subsidie
2016	2017	Inspec	ISPT	E&I	284.000
2016	2017	Radio Multi Zone Drying	ISPT	E&I	1.018.366
2016	2017	Responsible decision-making on gas	RUG (via NWO)	NG	500.000
2016	2017	Computational Science for Energy Research	NWO-I	NG	1.242.500
2016	2017	Carbfrac	TNO (TUD/TU/e)	NG	507.000
2016	2017	BEACON	TNO (v.h. ECN)	UE	360.660
2016	2017	Envision	TNO	UE	303.434
2016	2017	OfficeComfort	TNO	UE	199.243
2016	2017	Be Aware	TNO	UE	331.099
2016	2018	Regeneration of Deep Eutetic Solvents and valorisation of the fractionated components	ISPT	E&I	267.240
2016	2018	Waste to Taste	ISPT	E&I	473.560
2016	2018	Reduction of energy use by novel process routes for food	ISPT	E&I	1.933.600
2016	2018	Scale-up of the Plantics-GX Biorefin Production Process to Generate Safe, Strong, and High Impact Circular Binder Applications	ISPT	E&I	1.086.400
2016	2018	Netwerkactiviteiten	ISPT	E&I	60.591
2016	2018	GigaWatt Scale part 1	ISPT	E&I	586.173
2016	2018	Conversion of CO2 from biogas to dimethyl ether (BIODIME)	TNO/ECN	NG	229.503
2016	2018	Basic Oxygen Furnace Gas to Urea	TNO/ECN	NG	72.402
2016	2018	Rise and Fall: the role of thermal uplift in the formation of Jurassic basins in the Dutch subsurface	UU	NG	251.789
2016	2018	Encapsulation of bentonite pellets for controlled downhole placement and sealing (Bentonite)	TNO	NG	58.824
2016	2018	Wireline Well Barrier Dissolution (Well BD)	TNO	NG	133.333
2016	2018	A framework for the assessment of ductile shales for wellbore sealing and abandonment (Shale Assessment)	TNO	NG	24.510

PPS toeslag jaar	Jaar van toekenning	Projectnaam	Partner/ Penvoerder	Sub-TKI	Subsidie
2016	2018	Rock salt stimulation feasibility for well abandonment (Rocksalt Stim)	TNO	NG	115.196
2016	2018	DNA2Explore	Biodentify BV	NG	140.000
2016	2018	Automated detection of production anomalies – Application of data analytics and (semi-)supervised learning techniques to gas production data	TNO	NG	98.039
2016	2018	Well Dynamics	TNO	NG	446.500
2016	2018	Rocksalt	TNO	NG	200.000
2016	2018	Be Aware correctie	TNO	UE	-29.774
2016	2018	Kleinverbruik en Programmaverantwoordelijkheid	UU	UE	158.134
2016	2018	Intelligente sturing van zonwering voor optimale gebouwprestaties	TU/e	UE	100.000
2016	2018	Dynamo	TNO (v.h. ECN)	UE	145.434
2016	2018	Heatflex	TU/e	UE	132.226
2016	2018	University Campus Operating as a self-regulated network	TU/e	UE	93.448
2016	2018	Flexgrid	TU Delft	UE	212.892
2016	2018	SIMULAAD	Hogeschool van Amsterdam	UE	73.060
2016	2018	POP-Art	TNO (ECN)	UE	398.606
2016	2018	Inno-DSS	Universiteit Twente	UE	350.000
2016	2018	B-DER	UU	UE	233.000
2016	2018	Magneto Caloric materials		UE	
2016	2018			WoZ	
2016	2018	Radio Magnetic Freezing	ISPT		
2016	2019	Reduction of energy use by novel process routes for food	ISPT	E&I	-180.583
2016	2019	Netwerkactiviteiten	ISPT	E&I	100.361
2016	2019	High Flux 2D Nanosheet membranes	ISPT	E&I	66.678
2016	2019	Process INtegrated HEat pump Drying	ISPT	E&I	230.000
2016	2019	Wireline Well Barrier Dissolution (Well BD)	TNO	NG	-6.000
2016	2019	North Sea Energy 3	TNO	NG	689.829

PPS toeslag jaar	Jaar van toekenning	Projectnaam	Partner/ Penvoerder	Sub-TKI	Subsidie
2016	2019	3rd Generation Absorption Technologies Demonstrated at Industry	TNO	NG	240.543
2016	2019	Optimization of gas production and storage in relation to salt precipitation	TNO	NG	85.784
2016	2019	Chalk structural and depositional evolution in the vicinity of salt tectonics structures in the Dutch offshore and onshore: Geophysical and Geological characterisation	TNO	NG	333.334
2016	2019	Cx low-dT	Kropman Installatietechniek	UE	192.900
2016	2019	Cost-effectivity cell optimization for reliability	TNO	UE	172.333
2016	2019	In my backyard please- Towards societal accepted design of PV landscape in city deltas	TNO	UE	299.532
2016	2019	An Advanced ice model for application in design of offshore wind turbines susceptible to ice-induced vibrations based on model-scale experiments	TU Delft	WoZ	343.311
2017	2018	Waste to Taste	ISPT	E&I	200.000
2017	2018	Reduction of energy use by novel process routes for food	ISPT	E&I	200.000
2017	2018	Steel to Chemicals	ISPT	E&I	4.720.481
2017	2018	MegaWatt Test Centre	ISPT	E&I	1.866.000
2017	2018	Computational Science for Energy Research	NWO-I	NG	1.340.000
2017	2018	FRESCO	TU Delft (via TNO)	NG	320.333
2017	2018	Geo-energie		NG	
2017	2018	Flexgrid	TU Delft	UE	67.108
2017	2018	Efficiënte kookapparatuur	TNO	UE	150.000
2017	2018	DOSE	TU/e	UE	150.000
2017	2018	Bright	TNO	UE	904.288
2017	2018	CCO-Proto	TNO	UE	304.113
2017	2018	Gasloos ziekenhuis	TNO	UE	297.212
2017	2018	Stirling Heatpump	Universiteit Twente	UE	186.170

PPS toeslag jaar	Jaar van toekenning	Projectnaam	Partner/ Penvoerder	Sub-TKI	Subsidie
2017	2018	Mondaine PoC	TNO	UE	142.871
2017	2018	Toekomstbestendige warmtenetten	TNO	UE	149.860
2017	2018	RenoTrans	TNO	UE	220.751
2017	2019	Reduction of energy use by novel process routes for food	ISPT	E&I	4.483
2017	2019	Natural Seals Research and Test Well	TNO	NG	287.715
2017	2019	Customized Smart Mismatch-Tolerant Module	UU	UE	90.000
2017	2019	Intelligent power electronics (IPE) for high power quality of electricity in urban areas with high fraction of renewables	TU Delft	UE	437.573
2017	2019	Ontwikkeling van een Low Concentrated PhotoVoltaig glasdak	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	UE	31.835
2018	2018			NG	-
2018	2019	Energy Efficient Milky Sprays	ISPT	E&I	612.000
2018	2019	Processes for Industrial application of natural Deep Eutectic Solvents	ISPT	E&I	1.212.885
2018	2019	EnergieReductie door conditieGestuurd Onderhoud	ISPT	E&I	1.024.626
2018	2019	Development and characterization of Silicon Carbide Membranes for innovative applications	ISPT	E&I	219.915
2018	2019	Computational Science for Energy Research	NWO-I	NG	1.743.000
2018	2019	Warmtevoorziening in Nederland Duurzamer en Ondergrondse Warmteopslag	KWR	NG	200.000
2018	2019	Integratie en aansturing van duurzame SLIMme PARKeerplekken	Universiteit Twente	UE	131.813
2018	2019	Flexible Tandem PSC-CIGS	TNO	UE	164.230
2018	2019	An improved energy yield model for solar partks on land and water	TNO	UE	328.212
2018	2019	Grid Edge Control	TU/e	UE	160.000
2018	2019	Compacte Conversie en Opslag - Pilot van een warmtebatterij gekoppeld met een bodembron en zonnecollectoren	TNO	UE	249.993

PPS toeslag jaar	Jaar van toekenning	Projectnaam	Partner/ Penvoerder	Sub-TKI	Subsidie
2018	2019	Energy Conversion with Highly responsive Magnetic Materials for Efficiency	NWO-I	UE	150.000
2018	2019	Photovoltaics Observatory	UU	UE	342.723
2018	2019	Warmtevoorziening in Nederland Duurzamer en Ondergrondse Warmteopslag	KWR	UE	232.000
2018	2019	High voltage modular arbitrary waveform generator for testing power components to increase reliability of an inverter rich flexible power grid	TU Delft	UE	359.608
2018	2019	Metal Oxides: Maturing of an Efficient Novel Technology Upgrade for PV-Manufacturing	ECN po TNO	UE	524.543
2017	2019	Scale-up of Electrochemical Reactors for High Pressure CO2 conversion	LSE Sturon BV	NG	112.331
2017	2019	Duurzame CO2 Afvang in Infrastructurele Projecten door Olivijn	Deltares	NG	197.288
Total					35.394.970

Adres

Groen van Prinstererlaan 37
3818 JN Amersfoort

www.topsectorenergie.nl
